

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 652/2015-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. decembra 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Ladislava Orosza (sudca spravodajca) v konaní o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Roman BLAŽEK s. r. o., Pohraničná 4, Komárno, konajúcou prostredníctvom konateľ a advokáta JUDr. Romana Blažeka, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Cb 186/2008 (pôvodne vedenom Okresným súdom Bratislava II pod sp. zn. 22 Cb 9/2005), za účasti Okresného súdu Pezinok, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Cb 186/2008 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Pezinok prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Cb 186/2008 konal bez zbytočných prieťahov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 6 000 € (slovom šesťtisíc eur), ktoré mu je Okresný súd Pezinok povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Pezinok je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 296,44 € (slovom dvestodevät'desiatšesť eur a štyridsaťštyri centov) na účet jeho právnej zástupkyne Advokátskej kancelárie JUDr. Roman BLAŽEK s. r. o., Pohraničná 4, Komárno, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. júla 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Roman BLAŽEK s. r. o., Pohraničná 4, Komárno, konajúcou prostredníctvom konateľa a advokáta JUDr. Romana Blažeka, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Pezinok (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Cb 186/2008 (ďalej len „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti a z jej príloh ústavný súd zistil, že sťažovateľ je účastníkom konania o zaplatenie peňažného plnenia s príslušenstvom z titulu kúpnej zmluvy vedeného okresným súdom pod sp. zn. 10 Cb 186/2008 v procesnom postavení navrhovateľa. Návrh na začatie konania bol Okresnému súdu Bratislava II doručený 19. januára 2005 a zaregistrovaný pod sp. zn. 22 Cb 9/2005.

Sťažovateľ v sťažnosti zdôrazňuje, že návrh na začatie konania podal už v roku 2005. Okresný súd už raz vo veci rozhodol rozsudkom sp. zn. 10 Cb 186/2008 z 30. novembra 2009, ktorý bol však odvolacím súdom zrušený a vec bol vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľ zdôrazňuje, že „*vyše desať rokov konania je už neprimerane dlhé obdobie na nie tak zložitú kauzu*“.

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sťažovateľ žiada, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Okresný súd Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Cb/186/2008 porušil základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ], podnikateľa s obchodným menom [REDAKOVANÉ], na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Okresnému súdu Pezinok sa prikazuje, aby v konaní pod sp. zn. 10 Cb/186/2008 konal bez zbytočných prietahov.

Sťažovateľovi [REDAKOVANÉ], podnikateľovi s obchodným menom [REDAKOVANÉ], sa priznáva finančné zadostučinenie v sume 28.000,- EUR, ktoré je Okresný súd Pezinok povinný mu vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresný súd Pezinok je povinný nahradiť sťažovateľovi [REDAKOVANÉ], podnikateľovi s obchodným menom [REDAKOVANÉ] trovy konania k rukám ich právneho zástupcu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Ešte pred predbežným prerokovaním ústavný súd požiadal predsedu okresného súdu o vyjadrenie k sťažnosti. Na žiadosť ústavného súdu reagoval predseda okresného súdu prípisom sp. zn. Spr. 3127/2015 z 18. septembra 2015, ktorý obsahuje podrobný prehľad procesných úkonov vykonaných v napadnutom konaní zostavený zákonnou sudkyňou.

Ústavný súd zo spisu okresného súdu vedeného pod sp. zn. 10 Cb 186/2008 zistil, že popis doterajšieho priebehu konania zostavený zákonnou sudkyňou, ktorý je súčasťou

vyjadrenia predsedu okresného súdu, zodpovedá obsahu označeného spisu, a preto z neho pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľa vychádzal.

Uznesením č. k. II. ÚS 652/2015-17 zo 6. októbra 2015 ústavný súd prijal sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v rozsahu namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Cb 186/2008.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vyzval ústavný súd predsedu okresného súdu, aby prípadne doplnil predchádzajúce vyjadrenie okresného súdu k sťažnosti a zároveň oznámil, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predseda okresného súdu v prípise sp. zn. Spr 3127/2015 z 27. októbra 2015 oznámil, že súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, a svoje predchádzajúce vyjadrenie k sťažnosti nedoplnil.

Následne ústavný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľa, aby sa vyjadrila, či trvá na konaní ústneho pojednávania, a zároveň jej zaslal vyjadrenia predsedu okresného súdu sp. zn. Spr 3127/2015 z 18. septembra 2015 a 27. októbra 2015 na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska.

Právna zástupkyňa sťažovateľa v podaní doručenom ústavnému súdu 19. novembra 2015 oznámila, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania. K vyjadreniam predsedu okresného súdu okrem iného uvádza:

„Porušovateľ uvádza, že ku prietahom v konaní došlo iba v období od 18. 04. 2013 do 28. 08. 2014. S týmto sťažovateľ nesúhlasí.

Ku prietahom došlo aj v období od 29. 01. 2008 do 08. 12. 2008. Spis bol pridelený zákonnej sudkyňi 29. 01. 2008. Až 04. 07. 2008 bol stanovený termín pojednávania na 29. 09. 2008. Toto sa nekonalo z dôvodu neprevzatia zásielky právnu zástupkyňou odporcu. Súd keď zistil neprevzatie zásielky, mohol urobiť aj iné úkony na zabezpečenie konania sa pojednávania, ako napríklad oznámenie termínu pojednávania telefonicky, či mailom.

Prieťah v konaní bol spôsobený aj odročením pojednávania, ktoré bolo nariadené na deň 17. 03. 2009. Právna zástupkyňa odporcu brala termín pojednávania na vedomie na pojednávaní konanom dňa 08. 12. 2008, súd preto nemal akceptovať jej žiadosť o odročenie pojednávania zo dňa 05. 03. 2009 pre kolíziu pojednávanií v inej veci.

Tiež je možné sa domnievať, že odvolanie odporcu proti rozsudku zo dňa 30. 11. 2009 by malo oveľa menšiu šancu na úspech, ak by súd nebol zmenil čas pojednávania bez toho, aby to oznámil obidvom stranám tak, ako to konštatuje odvolací súd vo svojom zrušujúcom rozsudku.

Ku prieťahom v konaní došlo aj v iných časových úsekoch, napríklad z dôvodu veľmi dlhých intervalov medzi pojednávaniami a na to nadväzujúcimi častými zmenami sudcu a opakovaným prejednávaním tých istých čiastkových otázok. “

Vzhľadom na oznámenia právnej zástupkyne sťažovateľa a predsedu okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Cb 186/2008 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný urobiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 a 4 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov. Ak súd zistí, že existuje dôležitý dôvod na odročenie

pojednávania, bez zbytočného odkladu informuje tých, ktorí boli predvolaní alebo upovedomení. Súd spravidla uvedie deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie. Dôvod na odročenie sa uvedie v zápisnici alebo poznamená v spise.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

1. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že konania o zaplatenie peňažného plnenia s príslušenstvom z titulu kúpnej zmluvy tvoria bežnú časť civilnoprávnej agendy všeobecných súdov. Ústavný súd preto nepovažuje prerokúvanú vec za právne zložitú. Zo skutkového hľadiska ústavný súd zastáva názor, že ide o vec, ktorú možno považovať za fakticky zložitejšiu (najmä z dôvodu potreby vykonať znalecké dokazovanie znalcami z dvoch odborov, ako aj potreby zabezpečiť väčšie množstvo listinných dôkazov). Ústavný súd zároveň ale konštatuje, že faktická zložitost' veci nemôže ospravedlniť skutočnosť, že vec ani po uplynutí desiatich rokov od podania návrhu nie je dosiaľ právoplatne skončená.

2. Správanie sťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd zo zapožičaného súdneho spisu nezistil žiadnu významnú okolnosť, ktorú by bolo potrebné pripísať na ťarchu sťažovateľa, ktorý je účastníkom konania, v súvislosti s priet'ahmi v tomto konaní.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v namietanom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

V súlade so zákonom č. 511/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 511/2007 Z. z.“), sa od 1. januára 2008 na prerokovanie a rozhodnutie vecí sťažovateľa stal miestne a vecne príslušný Okresný súd Pezinok.

Ústavný súd vo svojej stabilnej judikatúre zastáva názor, že pri prechode výkonu súdnictva z odovzdávajúceho súdu (v danom prípade Okresného súdu Bratislava II) na nadobúdajúci súd (v danom prípade Okresný súd Pezinok) podľa zákona č. 511/2007 Z. z. sa takýto prechod uskutočňuje so všetkými ústavnoprávnymi dôsledkami vrátane plnej zodpovednosti za zbytočné prietahy v konaní aj za obdobie predchádzajúce tomuto prechodu (napr. II. ÚS 260/08, II. ÚS 45/09).

Zo súdneho spisu sp. zn. 10 Cb 186/2008 vyplýva, že v doterajšom priebehu napadnutého konania sa vyskytli obdobia krátkodobej i dlhodobej neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu (napr. od 27. februára 2012 do 4. apríla 2013, od 18. apríla 2013 do 28. augusta 2014), avšak konanie ako celok je podľa názoru ústavného súdu poznačené najmä neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou. Nesústredenosť postupu okresného súdu možno vidieť aj v tom, že rozsudok vo veci samej sp. zn. 10 Cb 186/2008 z 30. novembra 2009 Krajský súd v Bratislave uznesením sp. zn. 2 Cob 31/2010 z 26. októbra 2010 zrušil z dôvodu, že účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom a že súd prvého stupňa nesprávne vec právne posúdil tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav

[§ 237 písm. f) a h) OSP] a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Takýto postup nesmeruje efektívne k odstráneniu stavu právnej neistoty účastníka konania, a preto nie je zlučiteľný so základným právom sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov.

Zohľadňujúc doterajšiu neprimeranú dĺžku namietaného konania (vyše desať rokov), predmet sporu a jeho význam pre sťažovateľa, ale i skutočnosť, že ide o fakticky zložitejšie konanie, ústavný súd dospel k záveru, že v jeho doterajšom priebehu došlo k zbytočným prietahom, ktoré boli spôsobené tak neodôvodnenou nečinnosťou, ako aj neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou okresného súdu. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v namietanom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Cb 186/2008 konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

Sťažovateľ sa domáha priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 28 000 € z dôvodov citovaných v časti I tohto nálezu.

Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na charakter neefektívnej činnosti okresného súdu, berúc do úvahy obdobia jeho neodôvodnenej nečinnosti a doterajšiu neprimeranú dĺžku napadnutého konania, dospel ústavný súd k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia v sume 6 000 € primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 3 výroku tohto nálezu).

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd v zmysle § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním Advokátskou kanceláriou JUDr. Roman BLAŽEK s. r. o., Pohraničná 4, Komárno. Ústavný súd vychádzal pri rozhodovaní o priznaní trov konania z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2014, ktorá bola 839 € (za 2 úkony urobené v roku 2015).

Úhradu priznal za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2015 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Sťažovateľovi priznal za každý úkon vykonaný v roku 2015 sumu 139,83 €, čo predstavuje sumu 279,66 € a režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky) za 2 úkony vykonané v roku 2015 po 8,39 €, čo spolu predstavuje sumu 296,44 € (bod 4 výroku tohto nálezu).

Úhradu za písomné vyjadrenie zo 16. novembra 2015 ústavný súd, prihliadajúc na jeho obsah, nepriznal.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. decembra 2015